

SLOVENSKI

UČITELJ.

Glasilo „Učiteljskega društva za slovenski štajer.“

Izhaja 5. in 20. vsakega meseca na celi polji in velja za celo leto 3 glđ., za pol leta 1 glđ. 60 kr.

Dopise sprejema odbor „Učiteljskega društva za slovenski štajer“ v Ljutomeru.

Štev. 2. V Mariboru 20. januarja 1875. Letnik III.

Popis majhnega telurija,

priprave za pojasnovanje zemljinega sukanja z luno okoli solnca ter drugih prikaznij na teh nebnih telesih in kratek navod, kako je rabiti ta učni pomoček pri nauku. (S sliko. *)

Sostavil Feliks Stegnar.

Opomba. Telurij, ki je v tem sestavku opisan, je zelo praktičen učen pomoček, s katerim je uže več kranjskih šol preskerbljenih. Po navodu g. Stegnarja ga je izdal g. M. v Idriji v nekaterih eksemplarih, katere je potem prejšnji deželni nadzornik, g. Jarc nekaterim šolam podelil. Ker je ta telurij zelo koristno učilo, radi tega s tem opisom opozorujemo nanj naše č. čitatelje. Cena mu je samo 3 glđ. Naročilom pa, katera naj se nam pošiljajo, je mogoče le tedaj vstrezati, ako se jih vsaj za 10 eksemplarov nabere, ker jih g. izdelovalec sproti po naročilih izdeluje, a za manj nego 10 eks. se mu delo ne izplača. Z ozirom na nizko ceno in z ozirom na njegovo praktično vrednost pri poduku v zemljepisji živo priporočujemo ta telurij vsem učiteljem, in sicer samo zavoljo šolskega napredka, ne radi g. sestavljatelja ali g. izdelovalca, ki nemata pri tem ni jednega dobička. Uredništvo.

Popis aparata po posameznih delih in njih zveza mej sabo.

Na videz prav priprosta naprava ima v sebi 20 delov. Vsakteremu so odločena posebna opravila, ki imajo svoj upliv na razkazovanje mnogih razmer mej zemljo, luno in solncem, ki vredujó in pojasnujó male poskušnje s tem aparatom.

Na solnčnem stališči postavljen je deržaj *D*, ki nosi celi telurij. To deržalo se ob mizni plošči *M* priterjuje z vijakom *Š*. (Opomba. Deržaj je na sliki prelomljen, da manj prostora zalega; tedaj naj braleca to ne moti in misli naj si stalo *D* celo.)

V zgornjem delu deržala je žlebato kolce *k*₁, v katerem teče trak *T*.

Nad kolcem je na deržalo rahlo nasajen oklep *O*, kateri

*) Priložena 2. številki „Slov. učitelja“.

se dá okoli svoje osi sukati, kar je za poskušnjo neogibljivo potrebno.

Zdaj nosi ta oklep izbočeno zercalo ali nabiralnik N , ki vlovlja svetilne žarke prižgane sveče ter pošilja, vstrično (parallel) odbijaje jih, na luno in zemeljno kroglo.

Spredaj vsajene mu so vilice V , ki se spenjajo do ročka R . Na tem počiva luna in zemlja Z .

Verh deržaja D je terdno nasajeno, ob robu žlebato kolesce K ; okoli njega se ovija drug trak T , in veže majhno kolesce k_2 nad ročkom R . Ta trakec se tikoma pred kolescem križa in suče luno okoli zemlje.

Sredi velicega kolesca K naverten je votel svečnik H s pokrovčkom P , ki se odkrije, ako se popred nekoliko zasukne, da žebliček $ž$ v zarezo stopi. V svečnik se vtakne košček stearinove sveče, katero vedno kviško tišči podloženo elastično pero, da ostaja luč v vedno enaki visokosti, kar je bistveno za zemljino razsvitljevanje. Svečnik tudi na deržalo tišči kolesce, da se ne suče.

Po oklepu in vilicah je deržalo, kakor uže rečeno, v zvezi z ročko R , ki je premakljiva in nateguje trak. — Pod ročko, skozi katero je pretaknjena vertikalna os, je žlebato kolesce A , ki je v premeru popolnoma enako onemu k_1 na deržalu, in derži zemeljsko os vedno v enaki legi, t. j. kazajočo na polarno zvezdo (tečajnico), kar je uzrok spremembe v letnih dobah.

Zgoraj je na ročkovo, v 5° nagnjeno os nasajeno majhno kolesce k_2 , v katerem tiči žica z luno L . To kolesce, po križajočem se traku z velikim kolescem K v zvezi, vodi okoli zemlje luno, ki jo spremlja mej tekoma okoli solnca.

Nad kolescem k_2 je terdno nasajen majhen plošček B , ki nosi za $23\frac{1}{2}$ stopinj nagnjeno zemeljno os. Pri J derži majhna premakljiva bunčica zemeljsko kroglo, katera mora biti ob času enako-nočja (21. marca in 22. septembra) baš do severnega in južnega tečaja, ob času letnega kresa (povratišča) pa za $23\frac{1}{2}$ stopinj čez tečaj razsvitljena, kar se bode še pozneje pojasnovalo.

Zemeljska obla kaže 5 delov sveta in najvažniše zemljepisne poteze, kot:

1. polutnik ali ravnik (ekvator), največji krog okoli zemlje, čigar točke na vsih straneh oble enako daleč leže od severnega in južnega tečaja. Polutnik deli oblo v severno in južno poluto.

2. Od s polutnikom vsporednih krogov (soravnikov) so najvažniši štirije:

A) na severni poluti:

- a) soravnik, ki je za $23\frac{1}{2}$ stopinj severne širokosti daleč od polutnika, ali za $66\frac{1}{2}$ stopinj od severnega tečaja, imenovan povratnik raka;
- b) soravnik, ki je za $66\frac{1}{2}$ stopinj polutniku, ali za $23\frac{1}{2}$ sto-

pinj severnemu tečaju oddaljen, imenuje se severni tečajnik;

- B) na južni polutivravno istih merah južne širokosti (j. š.):
c) povratnik divjega kozla,
d) južni tečajnik.

Razprostiranje zemeljne poverhnine med soravniki, t. j. od polutnika do severnega ali južnega tečaja, imenuje se zemljepisna širokost in je po svoji legi ali severna (s. š.), ali južna (j. š.)

3. Od poldnevnikov, ki segajo od severnega do južnega tečaja ter polutnik navpično presekajo, kaže globus štiri najpotrebniše;

- a) prvi poldnevnik, ki gre memo Afrike;
b) 90., ki presekuje Azijo;
c) 180., ki se razprostira čez Tiho morje;
d) 270., ki je potegnjen čez severno Ameriko.

Vsaka dežela se razprostira tudi od enega do drugega meridjana; ta daljava se imenuje od 1. do 180. stopinje vzhodna (v. d.), od 180. do 360. zahodna dolgost (z. d.), kakor je ali na vzhodni ali zahodni poluti.

4. Ekliptika, solnčanica, t. j. ona oba povratnika dotikajoča in ravnik v $23\frac{1}{2}$ stopinj velikim kotu presekajoča poteza, ki veže vse točke, na katere mej letom solčni žarki baš navpik padajo.

Oba tečajnika oklepata merzla zemeljna pasa, oba povratnika zajemata ob obeh straneh ravnika vroči pas; mej tečajnikoma in povratnikoma razprostirata se zmerna zemeljna pasa.

Najmanjši del telurija je luna, priterjena na majhno, za 5 stopinj nagnjeno kolce k_2 . To nagnjenje je potrebno, sicer bi luna in solnce sleherni mesec merknila. Lunina obla kaže svitlo in temno stran.

Pri njenem sukanji okoli zemlje in ž njo vred okoli solnca bi morala svitla zmiraj proti, temna vedno od solnca obrnjena biti, kar se tudi pri poskušnjah pokazuje, ako se namesto te kroglice nasadi drugo iz voska ali iz sredice belega kruha narejeno, ter pusti, da teče pri užgani luči okoli zemlje. Pri razlaganju lunnih prikaznij (mlaj, prvi in zadnji krajec, ščip) služi ta temno in belo pisana kroglica posebno dobro; treba je le svitlo stran vedno z roko obračati proti solncu, ter takó opazovati z zemlje.

Po zemeljnem in luninem sukanji okoli solnca nastajajo različne prikazni. Predno o teh spregovorimo, treba še velikost in daljavo teh nebnihi teles nekoliko pregledati in primeriti ju s telurijem.

Solnčno, zemeljno in lunino velikost naj nasledna števila pojasnujo:

Promer solnčni šteje čez 192.000 milj, tedaj je 112krat večji od zemeljnega;

Promer zemeljni šteje 1719 milj in promer lune 468 milj, tedaj je ta skoraj $3\frac{7}{10}$ krat krajši od zemeljnega.

Ako si solnčno oblo mislimo izvotljeno, in da bi v to votlino utaknili zemljo in luno v medsebojni daljavi, t. j. 51.000 milj vsaksebi, ostajalo bi v njej na promeru toliko prostora, da bi zemljo in luno v nespremenjenem razmerji $2\frac{1}{3}$ krat še lahko premaknili.

Obseg teh teles je $3\frac{1}{7}$ krat večji od promera.

Poverhnina je $3\frac{1}{7}$ krat večja od promerjevega kvadrata.

Telesnina je enaka poverhnini pomnoženi s tretjino polomera.

Daljava zemlje od solнца znaša blizo 21 milijonov milj, torej 12.000 zemeljnih promerov, in lunina daljava od zemlje kacih 51.000 milj, torej blizo 30 zemeljnih promerov.

Vprašanje je zdaj, koliko tem naravnim razmeram zado-
stuje sestava telurija?

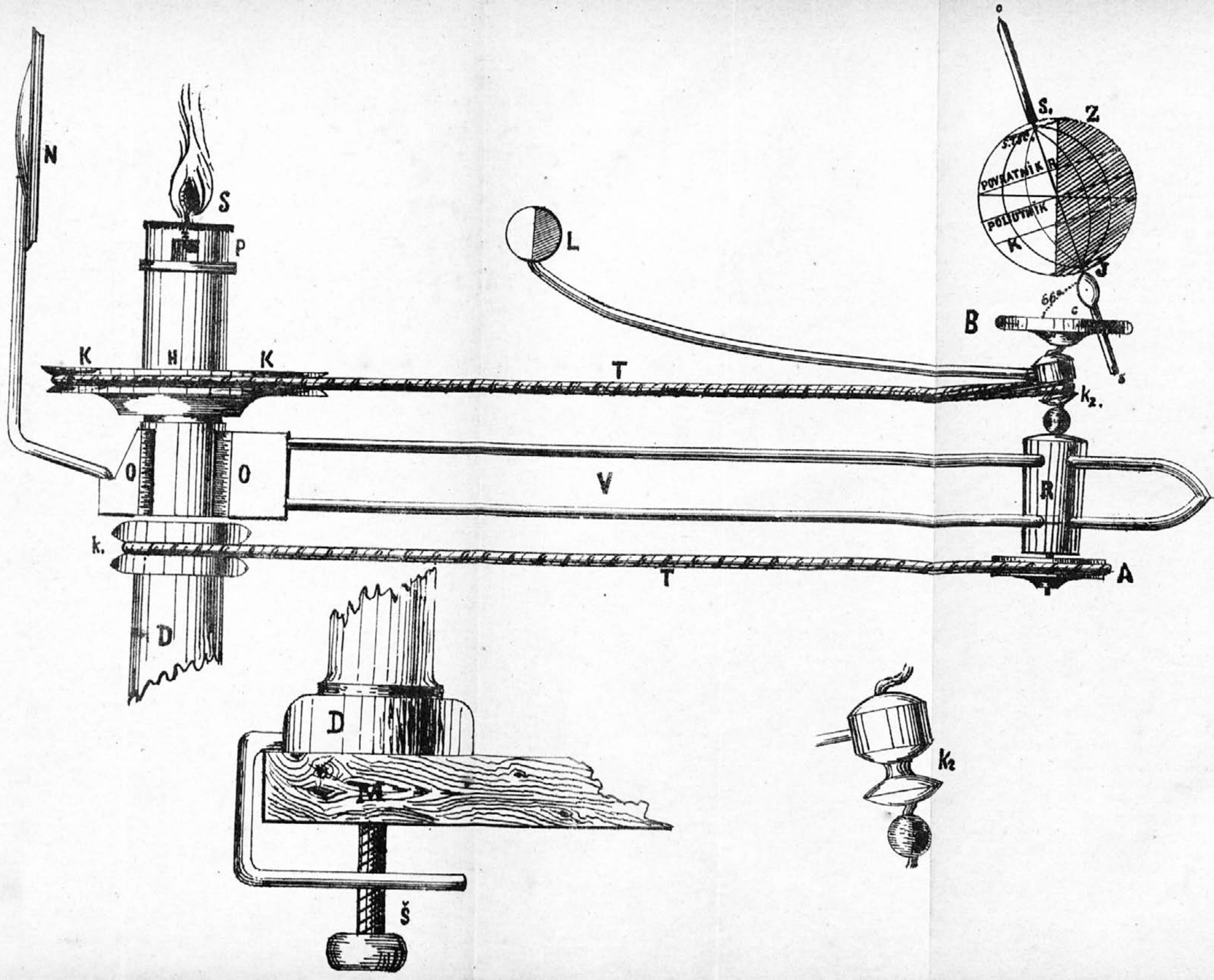
Solnčni promer je 112krat večji od zemeljnega, in ta blizo 4krat večji od luninega. V primeri k zemeljni krogli na teluriji bi morala solnčna biti 5 metrov ($2^0 4'$) velika. Lunina velikost je blizo v pravem razmerji z resnico. — Če bi pa solnce namestovala kroglica $3''$ debela, bi moral globus biti $\frac{1}{3}$ linije velik, luna pa jedva vidna pičica. Pod takimi okoliščinami bi pa ne bilo moči razkazovati s skoraj zginljivo majhnimi telesi svetovne razmere; zaradi tega moramo prezirati napake te naprave. Baš tako nej moči, na nji pravega razmerja gledé dalje kazati.

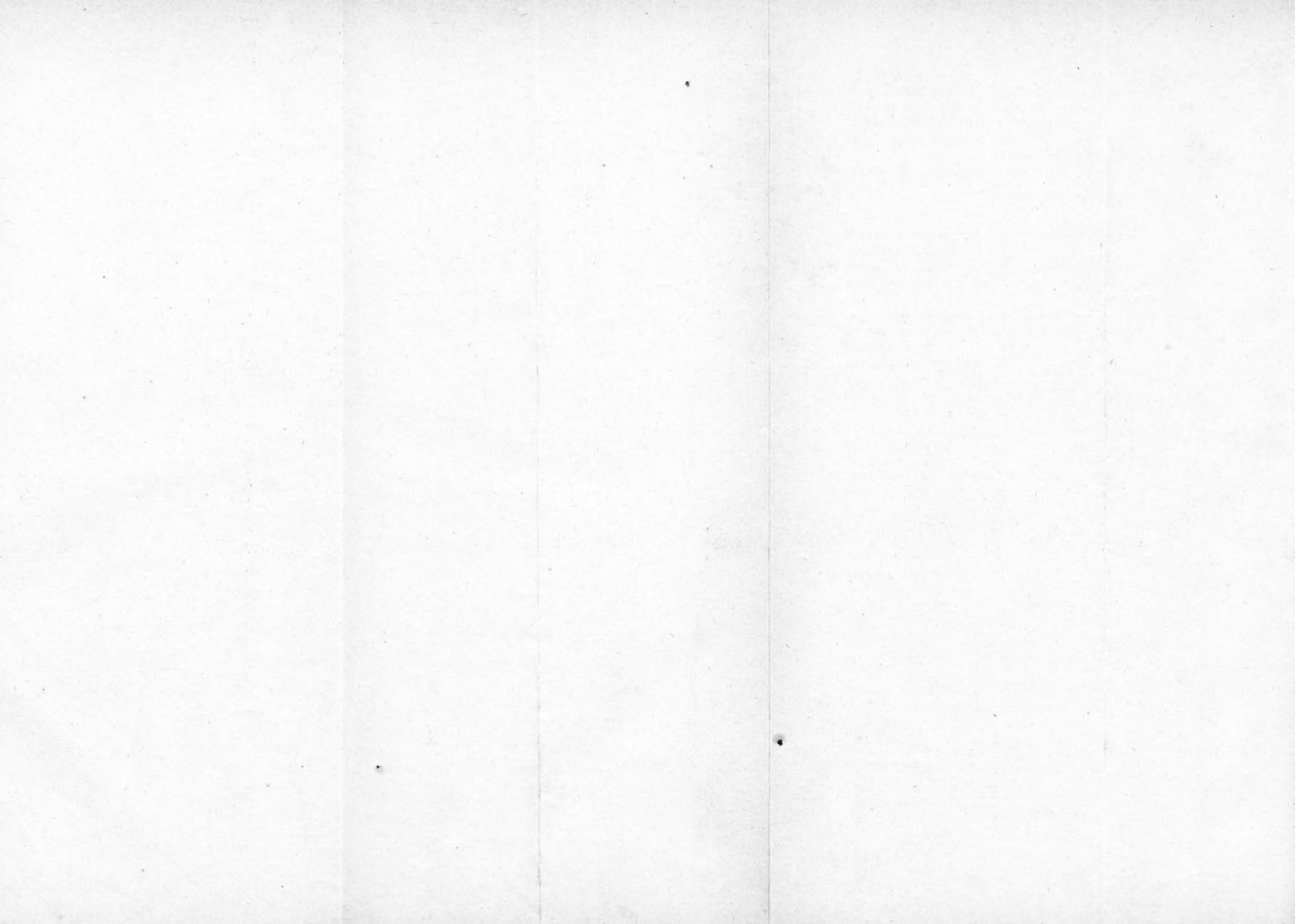
Daljave solnčne od zemlje je 12.000, in lunine le 30 zemeljnih promerov. Ko bi hoteli to daljavo na aparatu v naravno razmerje postaviti, morala bi luna $45''$ ($1\cdot 17$ metrov) in solnce $1500'$ (474 metrov, ali ravno toliko velikih možkih stopinj) daleč od zemlje biti. Ravan, po kateri bi se taka naprava premikavala, bi morala $\frac{1}{8}$ milje, t. j. 1200 oralov obsegati.

Kako se rabi telurij pri poduku?

Na sprednjem robu šolske mize baš v sredi se telurij na ploščo priterdi in v znožje deržala *D* podtakne ploščnato ravnalo ter zraven privije. Ravnalo mora pravokotno na mizo naslonjeno biti, tako da se dobi križ, ako se ob miznem robu, po ravnalu i njegovi nasprotni strani s kredo čerta potegne. V središči tega križa tedaj stoji telurij nepremakljivo. *) Zdaj se nastavi tako, da zemlja stoji na desni strani deržala (glej podobo!) baš nad robom (čerto), in luna v isti versti mej zemljo in solncem (lučjo) tako nizko, kakor kaže slika. Zgornja stran nagnjenega kolca k_2 mora torej proti luči obrnjena biti, ne narobe.

*) Glej opombo na zadnje.

Da še zemeljna os dobiva pravo lego, naj se plošček *B*, ki nosi zemljo, okoli svoje osi tako zasučé, da nej zemeljna os niti proti solncu, niti od solnca nagnjena, in da njeni spodnji konec pri potovanji od desne proti levi vedno spredaj ostaja. To je eno glavno stališče zemlje in lune, namreč doba spomladanskega enakoročja in mlaja.

Premišljujemo zdaj dvojno zemeljno premikanje, in sicer:

I. Zemeljno sukanje okoli osi.

Noč in dan.

Solnce razpošilja svojo svitlobo na vse strani v ravnih zarkih. Vsako telo, ki prijde v napotje razširjalne se svitlobe, navzame se je ter se sveti, za saboj pa ima temo, ker goste telesnine žarek ne more prešiniti, ampak se na poveršji lomi in odbija.

Zemlja, sama na sebi nesvetilna stvar in gosta telesnina, mora torej na pol temna biti. Mislimo si, da smo na oni od solnca proč obrnjeni, na nočni strani*), in da se od zahoda proti vzhodu na obli sučemo; prišli bi pri tem vertenji čez nekaj časa na kraj teme in svitlobe, kjer bi zagledali solnce. Tu pravimo: solnce vzhaja, če tudi za prav le mi solncu vzhajamo; jutro je. Pri daljnem vertenji se nahajamo solncu nasproti; solnce stoji v nadglavišči; senca našega života na tleh je zelo majhna, zdaj pravimo, da je poldan. Ko se zemlja še za toliko zasučé, kar je pota storila od jutra do poldneva, dospemo pa na vshodni (nasprotni) kraj svitlobe in teme; začne se mračiti, ker večer nastopa. Od solnca poslovivši se, nas temna noč objema in zopet smo na prejšnjem mestu. Poldnev u baš nasproti je polnoč. To enkratno sukanje okoli osi traja 24 ur; to se pa tudi pravi: Od vsih 360 poldnevnikov (meridijanov) na zemlji je drug za drugim srečal navpični solnčni žarek, in ker 15 stopinj (°) v solnčno nadglavišče v eni uri stopi, je vsakemu kraju, ki za 1 stopinjo bolj proti vzhodu leži, tudi za $\frac{1}{15}$ ure (= 4 minute) poprej poldan, nego temu; iz tega je tudi razvidno, da, kedor proti vzhodu potovaje celo zemljo obhodi, en dan preveč, in kdor proti zahodu, en dan premalo šteje.

(Dalje prih.)

Zgodovina v narodnej šoli.

(Janko Žirovnik.)

IX. **)

Lykurg in Solon.

V prvih časih je bila pri Gerkih upeljana monarhična

*) Vsadi žebliček na polutnik; ta naj namestuje naše stališče.

Pisatelj.

**) Prejšnje sestavke glej v lanskem tečaju.

Ur.

državna oblika. Imeli so svoje kralje*), ki nejsa imeli posebnih predprav; darovali so bogovom, bili vojvode v vojski, v miru sklicovali narodne shode, koji so v važnih pitanjih imeli odločevalno besedo. A po narodnem preseljevanji so Gerki dospeli do večje stalnosti, za koje se je jela kultura razvijati.

Za narodnega preseljevanja se je en del Dorcev naselil v Lakoniji, si podvergel tamošnje prebivalce ter ustanovil špartansko državo. Prebivalci te države so se ločili v Špartance, ki so bili zmagalci ter reprezentovali plemenitaše; stanovali so v Šparti in od tod tudi njih ime, — v Periöke, prvotne prebivalce, koji so se Dorcem baje po pogodbi podvergli, ki so pa morali svojim gospodom velik davek plačevati ter so obderžali svoja posestva, — in Helote, koje so Špartanci, po terdem boji, premagali, ter si jih pohlapčili; oni so morali svojim gospodom polje obdelovati in so bili celó sem ter tja njihovi sužnji.

Špartanska moč se je na zvučaj ubogo malo razvijala, ker ste si bili njih dve kraljevski dinastiji vedno v laseh. Ta razpor je pa uporabljalo plemstvo ter si hotelo prilastiti vso moč. To je pa jako oviralo razvoj kulture, ter pretilo pogin socijalnemu živenu. Šparta je toraj trebala prav radikalne reformacije, koja bi upeljala red.

In baš v tej dobi je živel Lykurg.**)

Lykurg je bil ud kraljevske dinastije in je moral radi intrig zapustiti svojo domovino. Potoval je 10 let po raznih državah ter studiral njih ustavo in običaje. Posebno dolgo se je mudil na Kreti ter študiral tamošnje od kralja Mina upeljano ustavo. Za njegovega potovanja so pa v Šparti nastajali vedno večji prepiri: vse je uže želelo miru. Kot najpripravnjšega moža, ki bi državo uredil, so Špartanci smatrali Lykurga in so ga radi tega vabili v domovino nazaj. On se res verne ter sklene, v soglasji z nekoliko velikaši, novo ustavo upeljati. Toda on nej prav za prav upeljal nove ustave, temveč je le staro doriško reformiral. On je obderžal staro razdeljenje prebivalcev ter le Periökom dovolil, da so bili nekoliko deležni vladanja. Špartanci so se le vadili v orožji in se zderžavali vsih poljskih del, dočim so morali Heloti za nje delati. Obderžal je tudi dve kraljevski dinastiji a omejil njih moč, da so bili potem kralji več ali manje le po imenu, kakor v heroičnej dobi. Le malenkostne, formalne prednosti so imeli kralji pred drugimi Špartanci. Vlada je bila prav za prav v rokah Geruzije, koje

*) Kralji in sploh vsi plemenitaši so izpeljevali svoj rod od bogov in so dejali, da so jih bogovi narodu vladarje postavili. Od tod še dan danes prilastek: „po božjej milosti.“ — Korona se je upeljala stoper v pozneje in je pomenjala, kakor i dan danes, izvolitev kralja od naroda.

***) Lykurg je baje živel okoli 800 let pr. Kr. in je jako mitična osoba; niti gerški zgodovinarji pred Herodotom ga ne omenjajo.

člani sta bila oba kralja in 28, najmanje po 60 let starih mož, koje je volila dorijska aristokracija.

Toda v važnejših pitanjih je odločevala narodna skupščina, h katerej je smel priiti vsak 30 let star državljan. Te skupščine so bile vsak mesec navadno ob polnej luni. Predsedovali so jim kralji, Geruzija in pozneje tudi Efori. Volila je uradnike in jih odstavljala in odločevala sploh o vseh zadevah a — brez debate.

Narodna skupščina je volila izmej sebe 5 možev ne gledé na njih starost, ki so službovali le eno leto. To so bili Efori, ki so bili prvotno le policija, a so si pozneje prilastili večjo moč, nego so jo imeli kralji in Geruzija. Oni so nadzorovali kralje in uradnike ter jih zatoževali pred sodnijo in jih sem ter tja tudi, ne čakaje na odlok sodnije, kaznovali. Ker je imel narod odločevati vojsko i mir, so oni to uporabili za utikanje v vnanjo politiko. Oni so bili svetovalci kraljev ter šli z njimi v vojsko in jih tam nadzorovali.

Lykurg je tudi razdelil posestva mej prebivalce enakomerno. Posestva se nejsa niti smela prodajati niti deliti. Pervo rojeni je podedoval posestvo po svojem očetu ter redil svoje mlajše brate. Hčere so le takrat podedovale po svojem očetu, če nej imel sinov, a nejsa smele za moža vzeti katerega, ki bi bil kaj imel. Da bi Špartance čisto priproste ohranil, jim je prepovedal zlat in srebern denar in dovolil le železen *).

Prepovedal je tudi pri stavbah vse drugo orodje razun sekire in žage **).

Največ pa je bilo Lykurgu na tem, da odgoji junaški narod, ki bi mogel prevladati — podjarmljene deželane. Radi tega so pa Špartanci ali bili v vojski ali pa so se doma vadili v orožju in hodili na lov. Da mej njimi nej bilo slabotnežev, so vsako novo rojeno dete preiskovali uradniki, in če je bilo slabotno, so ga črez Tajget vergli v brezdno. Terdni otroci so ostali do sedmega leta pri svojih stariših, a potem jih je prevzela država ter jih dala učit životovanja, da so postali močni, gibični in znali orožje rabiti. Učili so se tudi pokorščine, serčnosti, ljubezni do česti, terpeti pomanjkanja, vztrajnosti in zvitosti; to je bil glavni cilj špartanske odgoje ***). Špartancem nej bila mar duševna omika in oblaženje serca. Radi tega so pa tudi ženske tako odgojevali, kakor dečke, in v njih zatirali pravo ženstvo, kar je bilo družinskemu in sploh socialnemu živenu jako na kvar.

*) To je bilo pač lahko prepovedati, ker Špartanci takrat srebra in zlata niti poznali nejsa. Sicer so pa le poznejši zgodovinarji beržje ko ne to Lykurgu pripisovali.

***) Te prepovedi tudi nej trebalo, ker Špartanci razen sekire in žage nič orodij imeli nejsa.

****) Tudi govoriti so smeli le najpotrebniše in še to kratko in jedrovito. Od tod tudi „lakonični odgovori“.

To so toraj najglavniše poteze Lykurgovih postav, koje pa niti napisati nej dovolil, češ, da bi bile potem samo napisane, dočim morajo postati prava narodna šega *).

(Dalje i konec).

Stanje šolstva v serbskej kneževini. **)

J. Pajk.

Srbska kneževina ima razve vojinskih šol samo eno više učilišče, licej v Belgradu. Ta se nikakor ne more mériti s kakovo univerzo, nego je učilišče sredi med našo gimnazijo in tehniko ali univerzo stoječe. Belgradski licej šteje tri odrede ali fakultéte: juridički, filozofički in tehnički. L. 1873 brojil je ta licej 196 slušateljev in 16 profesorjev. — Duhovničko belgradsko semenišče je od njega oddeljeno ter samosvoje učilišče. Ono ima dva razdelka: enega za domačne, drugega za inostranne slušatelje. Vseh slušateljev je istega leta štelo 286. — Gimnazij s šesterimi razredi šteje Srbija dvoje: v Belgradu in Kragujevcu; nižih gimnazij pak pet, in to dvoje v Belgradu, troje pa po drugih mestih (v Negotinu, Požarevcu in Šabcu). V vseh teh gimnazijah predavalo je 31 učiteljev a slušalo 594 učencev. — Viša realka je edina v Belgradu z 8 učitelji in 98 učenci (l. 1873); nižih realk pa je v Srbiji 10 z 41 učitelji in 459 učenci. Belgradska realka šteje 4 razrede, vse niže realke pak po 2 razreda, samó da ima to število razredov povsod na 4 narasti. V realkah je zevsema bilo istega leta 557 učencev. — V Belgradu je tudi viša dekliška šola (uže od l. 1863); obiskuje jo 288 učenk, ktere vse imajo namen, učiteljice postati. — Jako imeniten zavod za Srbijo je učiteljsko obrazovališče v Kragujevcu (od l. 1871). Ovo je neka vrsta odgojiščnega zavoda ali semenišča; kajti dobivajo pripravniki tam na državne stroške stan in hrano proti zavezi 6letnega državnega službovanja. — Selskih šol bilo je koncem leta 1873: 507; 458 za fante, 49 za deklice. Razve teh občeobrazovalnih učilišč ima Srbija poljedeljsko in gozdarsko učilišče v Požarevcu. — Privatnih šol je v Srbiji razmeroma malo: 13, v Belgradu. — Da tako malena državica kakor srbska, zmaga toliko troška na šolstvo, — 868 483 6 frankov na leto — izmislila si je posebni načrt, po kojem nabira potrebna sredstva. Ustanovila si je namreč Srbija posebni šolski zaklad (fond), v kateri mora vsaki

*) Tega ukaza se je bilo lahko deržati, ker so takrat začeli v Šparti jedva pisati.

**) Ker nismo še o tem šolstvu pisali, radi tega smo ta članek iz „Zore“ posneli.

Srblijin na leto po 1'6 franka vplačevati. Ta danak (davek) nabira in nalaga se kot glavnica (kapital), od koje obrestov se šolstvo vzdržuje. Početkom l. 1874 znašala je ta glavnica 2,955.157'2 frankov. Uprava tega zaklada spada v področje ministerstva prosvete in bogočastja.

Iz teh črtic vidi se, da Srbija na svoje duševno obrazovanje mnogo potroša. Ovržen je s tem ugovor, ka Slavjan sam sebi prepuščen ne bi skrbel za šolstvo in obrazovanje duhá. Ravno nasprotno je istina: primeroma baš slovanski narodi, — ako so količko svóobodni (conditio sine qua non) — za ljudstveno obrazovanje raji in več izdajajo, nego zapadni narodi Evrope, Nemce ne izvzemši. Gledi v tem oziru tudi na hrvatsko in rusko šolstvo!

Z druge strani pak se pri opazovanju srbskega šolstva tudi vidi, da ono v prvej vrsti služi samó nižim in srednjim skladbam družtva, da Srbi svojo pozornost obračajo najbolj na položenje dobrega temelja občnej izobraženosti naroda, da skrbijo tedaj najprvéje za izobraženje množine ljudstva. Pogreša se pak pri vsem srbskem šolstvu pravo središće, tako rekoč vrhovno duševno vodstvo, ktero bi luč prosvete iz sebe pošiljalo na vse kraje, t. j. popolne univerze. Višo izobraženost morajo si do zdaj srbski ukaželjni mladiči iskati na tujih vseučiliščih po vsem svetu. Zahajajo v Pariz, Berlin, Zürich, Pešto, Beč, Petrograd itd. To je — ako se rédoma godi — narodnej prosveti na škodo; kajti takovi elementi naroda, premda svetovno izobraženi, niso sposobni kot skladni činitelji ene države sodelovati. Nazori onih dežel, v kojih se srbski mladiči izučujejo (kot juristi, medicinarji, filozofi, tehnik, oficirji), so si v vsakem oziru prenavzkrižni. A ta razcepljenost in neskladnost bode dotlé trajala, dokler Srbi ne dobodo ali vlastnega vseučilišća na domačej zemlji ali — kar se nam v sedanjih okolnostih zdi najpripravnejše — sorodnega in sosednega. Takovo pak je po vsej prilici „hrvatsko sveučilište“ v Zagrebu. Da si ne sredi jugoslovanskih narodov stojé ipak' ima imenovano vseučilišće takovih prednostij, kakovih niti belgradsko, zdaj, ne bi moglo imeti. Zagrebačko učilišće leži bliže izobraženega zapada, nego Belgrad; ono svoje učebne moči lahko dobiva iz cele Avstrije po najnaravnejšem potu; ono tako rekoč spaja ciz- in translajtanske Slovence; ono uže zdaj, ko šće nij dopolnjeno — manjka šće stolice za nekoje predmete na flozofičkem in juridičkem fakultetu, in celi medicinski odred-belgradski licej daleč nadkriljuje. Poleg tega hrani Zagreb več učenega in učbenskega materiala — akademijo znanostij in umetnostij, muzej, razne zbirke — nego Belgrad. Za tega del bi Srbom priporočali, naj bi oni — otresši se vseh pred-sodkov — zagrebačko vseučilišće dotlé smatrali kot svoje

učeno središče, dokler si sami večega ne postavijo. Kajti je po mojem mnenju vsakako skrajni čas, da Srbi svoje učene moči koncentrujejo, bodi si na vlastnih domačih ali na najbližjih sosednjih tleh. Ondaj bode vse njih šolstvo dobilo nekakovo notranje jedro in izbodišče, kojega do zdaj šče néma.

Iz prejšnjih časov.

V 1. številki „Slovenskega učitelja“ se pisatelj članka „Pred 25 leti“ spominja prejšnjih časov, zlasti delovanja cerkvenega nadzorništva na Kranjskem. Da je gledé kranjskega šolstva popolna istina, kar se v tem spisu pravi, nam dokazuje životopis letos umerlega občé spoštovanega domoljuba, nadžupnika Rozmana v Konjicah, ki je bil od leta 1851. do 1859. tudi višji ogleda ljudskih šol v lavantinski škofiji. Ta životopis v „Matičinem“ Letopisu za l. l. nam pa tudi spričuje, da je bil Rozman ves drugačen mož, nego g. Juri Zavašnik na Kranjskem, koga sedaj vladajoča šolska stranka v Ljubljani v vsem posnema. O pokojnemu Rozmanu, beremo v „Letopisu“ te-le gledé šolstva zanimive čertice:

„Leta 1851. postane viši ogleda ljudskih šol vse labodske vladikovine. O tej službi piše sam tako-le: „Viši šolski ogleda biti in voditi šolstvo cele škofije je v resnici velika in blaga naloga. Kaj bi človek lahko storil, ko bi smel delati po moralnih in pedagogičnih načelih? Ali kaj! ko so mi bile roke na vse strani zavezane, in nisem družega bil kakor stroj v vladnih rokah; sem naznanjal in izpeljeval le, kar so mi v Gradcu in Celjovcu velevali, in ko ne bi bilo rajnega škofa Slomšeka, prve tedne bi se bil odpovedal. V Celjovcu je bil šolski svetovalec Simon Rudmaš, ki je bil bistra in umna glava in zatoraj maternega jezika in národnega razvijanja v šolah ni zatiral, ali v Gradcu sta bila dva zagrizena Nemca, deželna šolska svetovalca: Herman in Jariš, ki sta hotla slovenščino v slovenskih šolah popolno zatreti, in sta me dolžila, da sem sovražnik nemške kulture. Tudi v Ljubljani je bila neka stranka, ki se je kranjščine preterdo držala in zavirala napredovanje šolstva.“ Izišle ste takrat po Slomšekovem načrtu in po njegovem uplivu dve knjižici: „Abecednik za slovensko-nemške šole“ in „Malo berilo za prvošolce“ z novimi oblikami „ega“ itd. Proti vpeljavi teh naučnih šolskih knjig je protestiralo takratno nadzorništvo ljudskih šol na Kranjskem.

Rozman naznani v posebnem obširnem pismu dne 14. decembra l. 1852. do ministerstva svoje mnenje, i zagovarja s temeljitimi dokazi omenjeni knjižici. To pismo shranjuje se v konjiškej kroniki, v katero ga je lastnoročno zapisal. V dokaz njegovega ostroumnega razsodka i jasnega pogleda v bodočnost

podamo nekatero čertice iz njega. V peti točki p. piše: „Dass da und dort Lokalismen vorkommen, ist wahr, allein es werden oft Wörter zu Lokalismen gestempelt, die es keineswegs sind. Z. B. kde, kder etc. Der Čehe sagt „kde“, der Illirier und Russe „gde“, der Pole „gdzie“; folglich kann man mit grösserem Rechte das in Krain gebräuchliche „kje“ als Lokalismus ansehen.“ V 7. točki pravi: Was die sogenannten neuen „oblike“ om, ega, da, ti etc. anbetrifft, weiss man wirklich nicht, ob man lachen soll oder sich ärgern über das Zettergeschrei, das dieshinsichtlich erhoben wird, und man möchte meinen, die ganze slovenische Nation Mann für Mann stehe hinter diesem Proteste und würde, falls die genannten „oblike“ in den Schulen das Bürgerrecht erlangen, in Rauch und Flamme aufgehen. Glücklicherweise ist es nicht so: es sind dies blos düstere Bilder einer milzkranken Phantasie, es sind herbe Ergüsse einer gewissen Fraktion, die jeder Neuerung abhold fiberhaft am Alten festhält. . . . Man frage die Redaction der „Novice“, welche eine Lieblingslectüre des slovenischen Volkes sind, man frage die Redaction der zu Klagenfurt erscheinenden Zeitschriften: „Solski prijatelj“ und „Slövenska bčela“, welche alle die in Rede stehenden „oblike“ adoptirt, ob ihr Leserkreis deswegen geringer geworden. . . . Allerdings gibt es da und dort Antagonisten, sowie überhaupt jede Neuerung Freunde und Feinde findet, indessen wie jetzt die Sachen stehen, kann man mit einiger Sicherheit prophezeien, dass, bevor ein Decennium vergeht, die öffentlichen Schulen gebieterisch fordern wird.

Welche Pläne die obgenannte Partei (katero v pervih točkah „Daničarje“ imenuje) brütet, davon ist der schlagendste Beweis wohl der, dass sie, wie aus dem vorliegenden Proteste sonnenklar erhellt, in allem Ernste die alte Schreibart „bohoričica“ genaunt, zurück wünscht und gewissermassen fordert, um ja die Slovenen von allem geistigen Verbannde mit ihren Stammbrüdern abzuschneiden, mit einer zweiten chinesischen Mauer sie hermetisch abzuschliessen und so ein Mtopien zu gründen, in das von fremder Bildung kein Sonnenstrahl fiele. — Man will, kurz gesagt, nicht eine slovenische, sondern eine specifisch krainische Sprache zu Stande bringen.“

Končuje pak svojo apologijo z besedami: „Mein Urtheil steht also fest „die neuen „oblike“ in den Eingangs erwähnten Büchern dürfen auf keinen Fall aufgegeben werden, sie sind mit der fortschreitenden Bildung der slov. Sprache identificirt, und sich nach den vom F. B. Consistorium za Laibach angegebenen Normen zu schreiben bequemen, wäre ein Rückschritt von mindestens 20 Jahren.“

Iz tega se lahko zaključuje, kake sitnosti borse je imel pri svojem poslu. Očitali so mu celó panslavizem, ker je zagovarjal nove oblike, ali take napade odbijati, zdelo se mu je

pretročje. Večkrat je pisal Slomšku, da bi mu odvzel težko breme raz ram, ali nikoli ni bil uslišan, ker sposobnejega od njega za tako sitno službo najti je bilo pretežko.“

Dopisi.

Iz Gorenjskega. Dovoli, dragi „Učitelj“, da ti tudi iz naših merzlih gorenjskih krajev nekatere čertice pišem, ter nekoliko o našem okrajnem uč. društvu naznanjam.

Na poziv predsednika okraj. učiteljskega društva, gosp. Fr. Stojca, zbrali smo se učitelji radoljskega okraja k občnemu zboru omenjenega društva na 17. dan grudna v Radoljici, da volimo novi odbor za prihodnje društveno leto. Akopram so bila pota jako slaba, vreme neprijetno merzlo in dan kratek, zbralo se nas je vendar 11 učiteljev omenjeni dan v Radoljici. To zborovanje ni imelo sebičnega namena, ampak samo ta dobri namen: naše društvo kolikor mogoče okrepiti. Vodila nas je edina le prislovica, ki se glasi: „V slogi moč ródi se prava; v slogi se razvija slava.“ Ob 10. uri prične zborovanje s kratkim, toda jako podbudljivim govorom g. Fr. Stojec, predsednik društva, ter k sklepu govora prav priserčno pozdravlja nazoče tovariše, in sklene svoj govor s klicem: „Dobro došli tovariši!“

Po končanem govoru poroča o sedanjim stanju društva, kakor tud; o njegovem delovanji v preteklem letu. Iz sporočila g. predsednika je bilo razvidno, da je materijalno stanje društva jako v revnem stanju, in tudi, da v preteklem letu ni bilo posebno delavno; toda to iz gotovih vzrokov. Nadalje naznanja g. predsednik, da mu je 14 učiteljev pismeno naznanilo, da hočejo biti udje društva. Tukaj moram omeniti, da je tukaj od 22 učiteljskih mest 7 praznih. Iz tega sporočila je razvidno, da smo dosta složni, — in da nas navdaja edina želja složno delovati za napredek i omiko naroda svojega. Slava jim!

Po dokončanem sporočilu prične se volitev novega odbora za prihodnje društveno leto. V odbor so bili po večini glasov voljeni naslednji gospodje: Jaka Ukmar z 8, Jaka Zupan z 8, Fr. Stojec z 7, Fr. Klinar z 5 in Mark. Kovšca z 8 glasovi.

Odbor voli enoglasno Fr. Stojca kot predsednika, Mark. Kovšca kot podpredsednika in blagajničarja in Jak. Zupana kot zapisnikarja.

Po dokončani volitvi se sklene in določi še naslednje:

1. Da bode društvo kaj koristilo, potrebuje materijalne podpore in k temu se sklene, da plača za prihodnje leto vsaki ud 2 forinta, in 1 forint vstopnine, 1 forint pa letnine, in da se to vplačilo vsaj do 2. prosinca plačati mora.

2. Društvo si naroči za prihodnje leto naslednje časopise: „Učiteljskega Tovariša, Slovenskega Učitelja, Oesterreichischer Schulbote in Pädagogische Zeitschrift.“

Ob enem se tudi določi, da se ima osnovati red, po katerem bode vsak ud časopise prejemal in oddajal, in da nobeden časopis se ne sme čez 2 dni obdržati.

3. Društvo se vpiše kot ud v „Glasbeno Matico.“
4. Napraviti se ima spominska knjiga in društveni pečat.
5. V prihodnje ima društvo vsaki drugi mesec redno zborovanje, in prvo prihodnje bode 11. svečana ob 10. uri v Radoljici.

Na dnevni red prihodnjega zborovanja se stavijo naslednje točke:

- a) Važnost in namen učiteljskega društva; poročevalec Jak. Zupan.
- b) Kazalni nauk na prvi stopinji; poreč. Fr. Stojec, in
- c) Povoljni nasveti.

Zborovanje se sklene ob $\frac{3}{4}$ 1 popolndne.

Po dokončanem zborovanju smo se zopet podali k skupnemu obedu v gostilnico „pri Lectarji“, kjer smo si v raznem pomenkovanju in v petju mičnih narodnih pesmic naše telo s prav dobro po strežbo prav dobro okrepili, ter se že v večernem mraku eden od družega poslovili, in vsak na svoj dom vernili v najboljši nadi, da se v kratkem zopet veseli združimo. Toliko za zdaj. Ako je drago, o prihodnjem zborovanju zopet kaj? *)

M. Kovšca.

Iz ormuškega okraja. Naše učiteljsko društvo imelo je 7. t. m. svojo perijodično sejo v sobi 3tega razreda v Ormuži. Te seje so se udeležili skoraj vsi učitelji tega okraja (le v prihodnje tudi tako!)

Prvosednik, g. Schmiedinger pozdravi navzoče s kratkimi besedami zapisnik zadnje seje se prebere in odobri. — Ko se pismo F. Ližek-a, v katerem se za prejeto podporo 4gl. društvu zahvaljuje, in dopis okrajnega glavarstva ptujskega zaradi letnega poročila našega društva prebere izroči se blagajnikovo poročilo o stanju denarnice trem pregledovalcem (Šijanec, Štrenkelj, Štuhec). Potem se voli novi odbor. Voljeni so sledeči gg:

Šijanec, učitelj v Svetinjah, prvosednik Štrenkelj, učitelj v Središču, tajnik, Štuhec, učitelj na Holmu, blagajnik. Kovačič, nadučitelj v Središču, in Schmiedinger, učitelj pri Vel. nedelji, odbornika. Odbor voli g. Schmiedinger-ja za podpredsednika. Predlog. g. Jurša, naj se društvo kr. š. svetu v Ormužu za porabo šol. sobe zahvali, ter prosi, naj bi šol. svet tudi v prihodnje sobo društvu za zborovanje dovolil, sprejme se. G. Rauschl še pristavi naj društvo tudi podpornim udom zahvalo izreče, kar se tudi sprejme. Končno omeni g. Rauschl neutrudljivo delavnost starega odbora ter želi novemu obilo sreče.

Po dokončani seji zbrali so se vsi učitelji v gostilnici g. Sova, ter se pri zlati kapljici prav po bratovsko imeli.

Slovstvo.

(„Tretje slovensko berilo“) od Andreja Praprotnika je v rokopisu uže gotovo; sedaj ga pregledujejo udje (večidel nepisatelji slovenski in neprijatelji slovenskega šolskega napredka) stalnega odbora kranjske deželne učiteljske skupščine. Kedar knjigo ti odobré, predloži se sl. vladi, da jo izdá. G. pisatelj pa nameravo to dobro in skerbno sestavljeno knjigo na svitlo dati, če bi se imenovani pregledovalci tudi nepovoljno o

---

*) Posebno drago nam bode vsako blagovoljno poročilo. Ur.

rokopisu izrazili. — Čujemo, da je uže dvoje „slovenskih zemljepisov za narodne šole“ v rokopisu gotovih. Eno teh knjig je spisal g. Praprotnik v Ljubljani, kar smo uže v „Slov. učitelju“ leta 73. poročali. Drug „slovenski zemljepis“ za naše šole je poslovenil po nemškem rokopisu g. prof. Heinrich-a znani jezikoslovec g. Levstik v Ljubljani. Za to poslednjo knjigo je bila družba sv. Mohora radi založbe naprošena, toda ni hotela te ponudbe sprejeti. Ker „zemljepisa“ v našem jeziku za narodne šole tako nujno potrebujemo, bilo bi pač žaleti, da bi si g. pisatelja (eden ali drugi) za svoje rokopise tudi založnikov iskala. — Brez knjig bode pač težko nove učne načerte izpeljevati. Težkosti so pri vsakem predmetu, tako tudi pri „geometriji.“ Pri tem predmetu bi nekoliko služila Lapajnetova „geometrija.“ Knjiga ta pa še od ministerstva ni odobrena, radi tega je učitelj ne more kar naravnost v svojo šolo vpeljati. Zavaljo tega nameravajo nekatere čveterorazredne šole na slovenskem Štajerji pri graškem deželnem šolskem svetu za poterjenje te knjige prositi. — „Slovenska Matica“ je letos troje prav dobrih knjig izdala, namreč: Letopis za l. 1874., „Prirodnoznanski zemljepis“ od prof. Jesenka, in „Zgodovino avstrijsko-ogerske monarhije“ od Janka Krsnika. (Priporočujemo pri tej priliki vsem učiteljem naša literarna zavoda: „Slovensko Matico“ in „Družbo sv. Mohora). —

Hrvatsko pedagogijsko slovstvo, na koje hočemo naše čitatelje še večkrat opozorovati, narašča v veliko večji meri, nego naše slovensko. Med novimi pedagogijskimi literarnimi proizvodi na Hrvatskem naj imenujemo knjige: „II. občna hrvatska učiteljska skupščina v Petrinji. Obširni knjigi, ki ima mnogo izverstnih spisov, je cena samo 50 kr. Metrička mera, knjižica za puk (ljudstvo) in djecu, spisal Lj. Tomšič, (rodom slovenski učitelj). Tej umljivo in popularno pisani knjižici je cena samo 12 novčičev. Vsem učiteljem hrvatskim in slovenskim bo dobro služila. „Pogled v lučbu“ (kemijo), ki se po 50 kr. dobiva. „Hrvatski književni zbor tiska: Štatistiko narodnih učilnic na Hrvatskem, v Slavoniji in Dalmaciji. Kako lepo napredujejo naši sobrati na Hrvatskem!

Šolske novice in drobtine.

(„Učiteljsko društvo za slovenski Štajer.“) Napovedana seja 7. januarja v Ormuži je morala radi velike zime, velikega mraza in snega izostati.*) Skliče se pa sigurno v mesecu februarja; takrat se je nadjati toplejših dni in manj snega. Pri tej priliki vabimo vse gg. odbornike, da preišljejejo, kako naj bi naše društvo delovalo, da bi svojo nalogo boljše izpolnovalo, t. j. da bi vedno več in več koristilo slovensko-štajerskim učiteljem in šolam. Odborniki, katerim ne bo mogoče, osebno udeleževati se seje, naj blagovolé pismeno objaviti predsedniku svoje misli, želje, nasvete in predloge, ki pridejo gotovo na dnevni red prihodnje seje. Dovoljujemo si pa še enkrat opomniti naše sedanje ude, da nam tudi v novem letu zvesti ostanejo, in vabimo vse druge učitelje

*) Baš iz istega vzroka ni bilo napovedanega občnega zbora ljutomerskega učiteljskega društva 30. dec. l. l. Ur.

neude, da se v našo versto vstopijo, da bodemo „z združenimi močmi“ do večjega napredka dospeli. Društvenina za leto 1875. znaša z naročnino vred 4 gld.

(Kranjska postava) o doneskih od zapuščin k normalnemu šolskemu fondu je od cesarja poterjena. Vsled postavno odpravljene šolnine in vsled te nove postavbe dobivali bodo kranjski učitelji svoje plače iz normalnega šolskega zaklada in začelo se bode torej vendar enkrat redno izplačevanje.

(Iz državnega zbora) imamo še poročati o predlogu tirolskega poslanca dr. Wildauerja, ki je nasvetoval, da naj se postava od 25. maja 1868 zastan šolskega nadzorstva tako predela, da bi šolska nadzorstva spadala pod oblast državnega zbora in ministerstva, ne pa pod oblast deželnega zbora in dež. šolskega sveta. Ta predlog se je izročil posebnemu odboru v pretres. Državni zbor hoče torej vso šolstvo v sebi in pri ministerstvu centralizirati, deželam pa v tej zadevi vse pravice odvzeti. Ako se to zgodi, imeli bomo berž čas c. kr. načelnike pri krajnih šolskih svetih. To je nam mnogo zakrivilo tudi postopanje tirolskega klerikalnega deželnega zbora, kateri ni hotel šolskega nadzorstva v duhu sedanjega časa preustrojiti. Terdoglavnost še nikoli ni koristila.

(Iz kozjanskega okraja) sem nam piše: Učitelj kozjanskega okraja se je pritožil, da ondotni kr. š. načelnik in nadzornik, bodisi z nevednosti, bodisi bojé zamere ljudem, njegov posel čisto zanemarja. Okrajni šolski svet te pritožbe nij prezerl, temveč ovega moža takoj odstavil*), ter imenoval za namestnika vrlega, značajnega, za omiko in napredek vnetega moža, namreč župana. — S tem postopanjem je sl. okr. š. svet učitelju njegovo stanje zelo zboljšal. Novi načelnik in kr. š. nadzoritelj je prvo nedeljo že opominjal ljudi pred cerkvijo zaradi nerednega pošiljanja otrok v šolo, protivši vsem renitentnim staršem s kaznijo, ako bode opominjevanje brez uspeha. — Učiteljsko društvo za okraje: Kozje, Sevnica in Brežice verlo napreduje; posebno je hvalevredna vzajemnost in kolegijalna ljubezen med učitelji teh okrajev. Čudim, zelo čudim se pa temu, da ste dve šoli v kozjanskem okraju jako dolgo uže brez učiteljev! Dragi sobratje! Se li bojite priti v gorate kraje?**) Verjemite mi, da je gorati zrak zdrav! Čujem, da podučujeta na teh šolah duhovnika.

(V Celji) se snuje slovenska trirazredna šola za otroke iz celjske okolice, ki je prav potrebno take šole.

(Na Ogerskem) se je v državnem zboru še le letos sklenila postava o pokojnini narodnih učiteljev in za leto 1875. se je v ta namen 100.000 gld. v proračun postavilo.

(Iz štajerskega deželnega šolskega sveta.) V seji 31. decembra l. l. so se oprostili šolnine nekateri učenci c. kr. vadnice v Gradci. Na novih ustanovljenih šolah pri sv. Mihaelu in Schönaker (slovenskega imena ne vemo) v gornjegradskem okraju naj se tudi krajni šolski svet ustanové. Odločilo se je radi posebnega slučaja, da krajni šolski sveti niso kompetentni, da bi posebnih pozdravov od šolske mladine zahtevali.

(Iz kranjskega deželnega šolskega sveta.) V seji 10. dec. se je sledeče zaključilo. Od kranjske deželne uč. skupščine na podlagi ministerjalnih načrtov za kranjske šole izdelani učni plani se poterdé in objavijo. Veljati imajo od 1. Febr. 75 naprej. Okrajni šolski sveti pa naj skerbé, da ima vsaka šola svoje telovadišče. — Dokler ga šola nima še, naj se proste in redne vaje pozimi v šoli, poleti pa na katerem koli prostoru blizu šole izpeljujejo. — Od telovadbe more samo deželni šolski svet stare učitelje oprostiti. — Da stalni odbor deželne uč. skupščine sedajne šolske knjige pregleduje in pretresuje — to se je na znanje vzelo.

*) Radi šolskega napredka je to prav, toda postavno pa ni. Ur.

**) Uže mogoče.

Da naj bi v slovenskih dr. Močnikovih računicah latinska terminologija prednost imela pred slovensko — to se je pisatelju naznanilo. — Da bi na pisankah namesto slabih pobob zemljévid Kranjske tiskan bil, to se je naznanilo ljubljanskim knjigarjem. — Vsaka šola mora imeti učna sredstva, ki so zaznamovana v § 71 učnega reda, oziroma v ukazu od 8. okt. 1870. dež. šolsk. sveta. — Sklep doželne uč. konference, da bi se kranjsko šolstvo kot državno proglasilo, se ne priporočuje ministerstvu, pač pa zboljšanje učiteljskih plač.

Razpisi učiteljskih služeb po Slovenskem.

Na Štajerskem: Učiteljska in podučiteljska služba v Makolah (okraj slovenska Bistrica) s 550, oziroma 440 (330) gl.d. in stanovanjem do 23. jan. na kr. š. svet. Učiteljska služba v Laporji (okr. slov. Bistrica) s 550 gl.d. in stanovanjem na kr. š. svet do 23. jan. Učiteljska služba na trirazredni šoli pri sv. Trojici v Slov. goricah s 600 gl.d. do 23. jan. na kr. š. svet. Učiteljski službi pri sv. Antonu in v Zabukovji (v sevniškem okraji) po 600 gl.d. in stan. do 28. jan. na kr. šolske svete.

Na Kranjskem: Nadučiteljska služba v Semiču s 500 gl.d. in stan. do 31. jan. Učiteljska služba v Metliki s 400 gl.d. in stan. do 15. febr.

Na Goriškem: Učiteljska služba v Livku (tolminski okraj) s 400 gl.d. in stanovanjem in učiteljska služba v Bovcu s 400 gl.d. do 31. jan. na kr. š. svet.

V Istri: Učiteljska služba v Brezovici s 430 gl.d. in stan. do 20. febr. na okraj. šolski svet v Volovskem.

Pemembe v učiteljskem stanu po Slovenskem.

Na Štajerskem: G. Jože Flicker, nadučitelj v Ribnici; g. Anton Rakuša nadučitelj v Marnbergu; g. Vihernik, učitelj v gornji Rečici; g. Martin Kranjc, zaterdni podučitelj v Ptuj; g. Srabotnik Šimen v Laporji je šel v pokoj; gospodična Placida Tomić nadučiteljica na dekliški šoli v Brežicah; g. Karol Kaligar, učitelj v Jurklostru.

Na Kranjskem: G. France Hlavka, poterj. učit. kandidat, podučitelj na Igu. V Zagorji so novi učitelji in sicer na rudniški gg.: J. Pelhak, (nadučitelj), Jož. Čerin, Al. Jerše in Fr. Jurman, na farni pa g. Pet. Gross; g. Pregelj na Vačah in Pečar na Kerki sta menjala s službama; g. Peter Fleischman, učitelj v Boštajnu; g. Andr. Kmet, učt. kand. — učitelj v Voklem pri Kranji.

Na Koroškem: G. K. Preširen, (iz Mozirja na Št.) učitelj v Celovcu; g. Ruter, podučitelj v Svečah; g. Voglar, nadučitelj v spodnjem Draurgu; g. Sörgo, definitivni učitelj v Lipicahu.

Tiste lanske gg. naročnike, kateri bodo 1. in 2. jim poslano številko letošnjega „Slovenskega učitelja“ obderžali, smatramo tudi za svoje letošnje naročnike.

Lastništvo „Učiteljsko društvo za slov. Štajer.“
Za uredništvo odgovoren Dr. Lorenc. — Tisek „Narodne tiskarne“ v Mariboru.